עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ב מהל' שגגות הלכה ז [סמג לאוין] סימן כ]:
ב מיי' שם:
כג ג מיי' פ"ח שם הל' יח:
כד ד מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה יא והשגות:
כה ה מיי' פ"ח מהל' שגגות הל' ח:
כו ו מיי' שם פ"ב הל' ח:
כז ז מיי' פ"א מהל' שבת הלכה יט:

תורה אור השלם

1. ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצות יי' אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו: ויקרא ה יז

2. או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים: ויקרא ד כג

שיטה מקובצת

[א] עיין בחרושין: [ב] בשבת פטור דהא אמר רב נחמן אמר שמואל מתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה מתעסק בשבת פטור מ"ט: [ג] פטור. פי' נ"א דכי איכוין לחתיכה דתלוש איכוין: [ד] דאיסורא אמר ר' יוסי לא תיבת אומר נמחק: [ה] עי' בחרושין: [ו] תיבת פטור נמחק: [ז] שזורי ור"ש אומרים לא: [ח] מתיבת א"כ עד תיבת אמר ר"נ נרשם על כל תיבה קו להורות כי יתר הוא לפ"ד: [ט] [י] עי' בחרושין: [יא] חייב. עי' תוס' שבת דף עב.: [illegible]

מסורת הש"ס

א) רפ"ק ועי"ש, ב) [סנהדרין סב:], ג) [לפירש"י צ"ל אלא מתעסק וע' בכה"ז], ד) [סנהדרין סב: כלה יג: מגילה יג: ב"ק כו: ם. ופסחים מו.], ה) שבת עב:, ו) שבת קג. לעיל יח., ז) שבת קל. פסחים עב., ח) [כריתות ט. ועי' ועמ"ש על גליון מגילה טו: בפ"ד], ט) ס"ל דספרי.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי בחלבים ועריות חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת פטור דאמר רב נחמן אמר שמואל המתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה המתעסק בשבת פטור מ"ט מלאכת מחשבת כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה אלא מתעסק דשבת וכו' דשבת מפרש: (ג) ד"ה אבל בחד וכו' בחד מינא ומשני דכאן אפילו רבי יהושע כצ"ל ותד"ה: (ד) ד"ה ומאי טעמא וכו' שלענבים היה צריך בזה פוטר שבשעת לקיטה:

מוסף רש"י

המתעסק בחלבים ועריות. כשעלה בידו חלבים ועריות היה מתעסק ולא נתכוין לכך. כל מתעסק קרי ליה שאינו מתכוין לדבר זה כלל (סנהדרין סב:). מלאכת מחשבת אסרה תורה. מחשב לעשות אותה (שם) שמתכוין לעשות מלאכה ומסבור שהיום חול (ב"ק כו:) [illegible]

רבינו גרשום

ידיעה. ודאי: אמר ר"ש לקיש הא פני ר' ישמעאל היא [illegible]

לשון התוספות דאיתמר נתכוון להגביה התלוש וחתך המחובר. לפי מה שפירשנו צריך לומר ועלה בידו מחובר אותו עצמו [כט] שמתכוון לו דאי חתך מחובר אחר אמאי נקט נתכוון לתלוש אפי' נתכוין למחובר פטור כמו ההיא דשתי נרות ונתכוון לכבות את זו וכיבה את זו ורבינו שלמה יצחקי לא פירש כן [ל]: **דהא** לא איכוון לחתיכה דאיסורא. ואם תאמר שוגג נמי דכל התורה כולה לא מתכוון לאיסור ויש לומר בכל התורה כולה כשאמר מותר הוא כשוגג בדבר שהוא ידוע לנו שהוא איסור אבל הכא מתכוון לדבר שהוא היתר לגמרי אלמא אם היה כפי מה שהוא סבור ולכך פטור משום דהוי מתעסק: **אבל** בחד מינא אפילו רבי יהושע מחייב לו. לכך פריך לשמואל ולא פריך לאביי ורבא דלעיל משום דלשמואל איירי בהכי במתכוין לאיסור [לא] ומיפטר מטעם מלאכת מחשבת אבל לאביי ורבא לא פריך משום דלאינהו לא איירו בהכי אלא איירו שנתכוון להיתר דפטור מטעם בה פרט למתעסק דהכי סוגיא דלעיל: **הכא** במאי עסקינן שאבד מלקט מלבו כגון שנתכוון כו'. והא פליגי ר' אליעזר ורבי יהושע כדמפרש הש"ס ויתא עתה דלא פריך הא בחד מינא חייב דלכותיה בחד מינא קמיירי כגון שנתכוון ללקט תאנים הללו ושכח וכסבור תאנים אחרים בעינא שהם מצד אחר והלכה ידו על התאנים הראשונים ומשום הכי חייב כיון דמעיקרא לתאנים הללו נתכוון דהא דפטור מטעם מלאכת מחשבת בנתכוון לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר מיירי שלא אבד מלקט מלבו שלא נתכוון מעולם [אלא] לאותו מחובר הראשון:

היינו

מתעסק דמאי אי דחלבים ועריות חייב(א) [א] [ב] [דאמר רב נחמן אמר שמואל א המתעסק בחלבים ועריות חייב] שכן נהנה [א] ג ואי מתעסק בשבת פטור [ג] מאי טעמא ד מלאכת מחשבת אסרה תורה לרבא משכחת לה כגון שנתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר לאביי משכחת לה כגון דנתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר דאיתמר ה נתכוון להגביה את התלוש ו וחתך את המחובר פטור מאי טעמא דהא לא איכוון לשום חתיכה לחתוך את התלוש וחתך את המחובר אביי אמר חייב דהא איכוון לשום חתיכה רבא אמר ז פטור [ג] דהא לא איכוון לחתיכה דאיסורא: [ד] רבי יוסי אומר לא נחלקו כו': תניא אמר להן רבי יוסי דקדקתם אחרי מאי אמרי ליה דאמר להו דקדקתם אחרי הכי א"ל [ה] הגביה בין השמשות מהו אמר להו דקדקתם אחרי ונימא להו מקצת הגבהה היתה מהיום ומקצתה למחר הכי נמי קאמר להו דקדקתם אחרי ולא העליתם בידכם כלום ולרבי יוסי גמר מלאכה לרבי אליעזר [ו] פטור הא שמענא ליה דמחייב ח דתנן ט רבי אליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד על האריג חייב אמר רב יוסף רבי יוסי אליבא דר"א הכי מתני רבי אליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ושנים על האריג חייב: א"ר יהודה פוטרו היה רבי יהושע אף מאשם תלוי: תניא א"ר יהודה פוטרו היה רבי יהושע אף מאשם תלוי שנאמר 1 כי תחטא ולא ידע פרט לזה שידע שחטא אמר לו ר"ש זהו שמביא אשם תלוי שנאמר ועשה ולא ידע וזה לא ידע במה עשה אבל ספק אכל חלב ספק לא אכל צא ושאל עליו אם מביא אשם תלוי אם לאו מאי הוי עלה ת"ש חטא ולא ידע במה חטא או כ ספק חטא ספק לא חטא מביא אשם תלוי מאן שמענא ליה דאמר חטא ואין ידוע במאי חטא מביא אשם תלוי ר"ש וקא תני ספק חטא ספק לא חטא מביא אשם תלוי שמע מינה ס"ל לרבי שמעון ספק חטא ספק לא חטא מביא אשם תלוי: ר' שמעון שזורי ור"ש [ז] אומר לא נחלקו כו' [ח] אם כן מה ת"ל 2 אשר חטא בה פרט למתעסק: אמר רב נחמן אמר שמואל מתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה מתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה [ט] א"ל רבא לרב נחמן והא תינוקות דכי מתעסק דמי ל ותנן מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע מ פוטר עד כאן לא פטר רבי יהושע אלא משום דקסבר טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה פטור אבל מתעסק בדבר דלאו מצוה אפילו רבי יהושע מחייב אמר לו הנח לתינוקות [י] הואיל ומקלקל בחבורה חייב [יא] מתעסק בחבורה חייב איתיביה רב יהודה לשמואל [יב] ר' יהודה אומר אפי' מתכוין ללקט תאנים וליקט ענבים וליקט תאנים שחורות וליקט לבנות לבנות וליקט שחורות ר"א מחייב חטאת ורבי יהושע נ פוטר והא הכא [יג] מתעסק הוא ורבי יהושע נמי לא קא פטר אלא מן מינא למינא אבל בחד מינא אפילו רבי יהושע מחייב אמר ליה ס שיננא שבוק מתני' ותא [יד] בתראי הכא במאי עסקינן כגון שאבד מלקט מלבו [טו] נתכוון ללקט ענבים ושכח וסבור תאנים בעינא והלכה ידו על הענבים דרבי אליעזר סבר הרי נעשתה [טז] כוונתו ורבי יהושע סבר הרי לא נעשתה כוונתו ומחשבתו

מתיב

מתעסק בחלבים. [יז] כגון חלב ושומן לפניו ויודע שזה חלב וזה שומן ונתכוון לאכול שומן והביט למקום אחר והלכה ידו אל החלב ואכלו אי נמי חלב וחלב לפניו וסבור שהוא שומן ונתכוין לאכול חתיכה זו ואכל את זו ולא דמי לשוגג דשוגג היינו שנתכוין לחתיכה זו עצמה אבל סבור שהוא שומן [יח]: **מתעסק בעריות.** כגון נתכוון לבוא על אשתו נדה וסבור [יט] טהורה היא ואחותו ואשתו לפניו ונשמטה אשתו ולא ידע ובאה אחותו במקומה ולא דמי לשוגג דשוגג כגון שנתכוון לזו עצמה וסבור שהיא אשתו: **אלא מתעסק** (ב) **בשבת.** להכי אתא קרא למיפטריה. מתעסק בשבת מפרש לקמיה: **מלאכת מחשבת.** שחשב ונתכוון למלאכה זו עצמה: **משכחת לה.** מתעסק בשבת כגון שנתכוון כו': **להגביה.** פטור לדברי הכל דהאי מתעסק הוי דלא נתכוון לשום חתיכה: **דקדקתם אחרי.** כלומר נלחמתם וקפחתוני: **הגביה.** חפץ בין השמשות שבין שבת ליום הכיפורים כדי להוציאו דלהגבהה חייב מיד שיש הגבהה שהיא הוצאה כגון שהיא סמוך לרשות הרבים והוא עומד ברשות הרבים מהו היכי מצית למימר התם מקצתה היום ומקצתה למחר: **דקדקתם אחרי.** ומשכתם לנצחני ולא העלתם כלום דאיכא למימר נמי מקצת הגבהה היום ומקצת הגבהה למחר: **ולר' יוסי.** נהי נמי דמקצתה היום ומקצתה למחר [כ] (הוא) גמר מלאכה הוא אמאי קאמר לדברי הכל פטור והא שמעינן ליה לרבי אליעזר דמחייב: **ושנים על האריג.** כל השיעור הוא זה. ובתחלה היינו טעמא דבעי שלשה משום דסתריס דשנים אינן מתקיימין אבל הכא איכא למימר חציו היום וחציו למחר: **כי תחטא ולא ידע ואשם.** גבי אשם תלוי כתיב: **מאי הוי עלה.** דספק אכל ספק לא אכל אליבא דר"ש: **חטא ואינו יודע במאי חטא.** כגון חלב ונותר לפניו ולא ידע איזו מהן אכל או ספק חטא או ספק לא חטא כגון שומן וחלב לפניו: **תינוקות היינו מתעסק.** שנתכוון למול את זה ומל את זה ושוגג כגון שהיה מתכוין לזה עצמו אבל סבור שנולד בשבת: **בדבר דלאו מצוה.** כגון נתכוין לתאנה זו ולקט את זו: **מקלקל בחבורה חייב.** דהכי אמרינן בבבא קמא בפרק המניח את הכד (דף לד:) כל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר: **אבל בחד מינא אפילו רבי יהושע מחייב.** [כא] ואת אמרת מתעסק בשבת פטור דמשמע בכתם ואפילו בחד (ג) מינא: [כב] **אפילו ר' יהושע מחייב.** [כג] דלאו מתעסק הוא שהרי ללקיטת תאנים נתכוון וליקט תאנים אף על גב דלאביי ורבא לא פטרי במתעסק אלא במתכוון להיתר כגון לחתוך את התלוש [כד] אבל שמואל אפי' במתעסק באיסור פטור מדנקט הש"ס למילתיה מלאכת מחשבת אסרה תורה משמע שיתכוין [כה] כו: **והא בתרא.** תריך כותי דמתעסק פטור והכא לאו מתעסק הוא דלאותה מלאכה עצמה נתכוון:

ומאי טעמא פטר רבי יהושע כגון שאבד מלקט מלבו מחשבה ראשונה [illegible] ושכח כגון שנתכוין ללקוט ענבים ושכח וסבור תאנים בעינא והלכה ידו על הענבים ולקטן בלא מתכוין הרי נעשית מחשבתו [illegible] (ד) [illegible] נעשית מחשבתו שבשעת לקיטה חשב על התאנים [illegible] בקשתו ומחשבתו [יט]:

[illegible]

א) על כאן שייך לעמוד הקודם